

**Geschichte der geistlichen Stiftungen, der adlichen
Familien, so wie der Städte und Burgen der Mark
Brandenburg**

[Urkunden-Sammlung für die Orts- und spezielle Landesgeschichte]

Riedel, Adolph Friedrich

Berlin, 1858

LVII. Die Markgrafen Otto und Conrad geben eine Juden-Ordnung für die
Stadt Stendal, am 4. April 1297.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54890](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54890)

LVI. Die Markgrafen Otto und Conrad weisen die Stadt Stendal an, jährlich 20 Mark aus ihrer Urbede dem Domcapitel zu Magdeburg zu zahlen, am 5. August 1296.

Nos Otto et Conradvs, Dei gracia Brandenburgenses et de Landelberg Marchiones, Recognoscimus tenore prelorentium publice protestantes, quod fidelibus nostris civibus in Stendal injungentes dedimus in mandatis, ut de centum marcis, quas annis singulis nobis solvant, in duobus terminis, videlicet in festo beati Martini quinquaginta, et in festo beate Walburgis similiter quinquaginta, honorabilibus dominis canonicis ecclesie Magdeburgensis viginti marcas annis singulis, exsolvant, videlicet decem in festo beati Martini et decem in festo beate Walburgis. Has itaque viginti marcas predicti ciues nostri de annua pensione nostra singulis annis dabunt canonicis antedictis, quousque ducentas marcas argenti canonicis dedimus memoratis. In cujus rei evidens testimonium presentes conscribi iussimus literas et sigillorum nostrorum appensionibus communiri. Acta sunt hec anno Domini M^o. CC^o. LXXXVI. et data Sandow, in die beati Oswaldi.

Nach dem Originale des Stendalschen Rathesarchives No. 29.

LVII. Die Markgrafen Otto und Conrad geben eine Juden-Ordnung für die Stadt Stendal, am 4. April 1297.

Nos Otto et Conradvs, Dei gracia Marchiones Brandenburgenses et de Landelberg, Recognoscimus prelorentium per tenorem publice protestantes, quod dilectis nostris consulibus atque Burgenlibus univertis civitatis Stendale commissimus atque dedimus in mandatis volentes, ut Judeis nunc civitatem Stendale inhabitantibus futuris temporibus inhabitandis suas patentes literas conferant, in hunc modum, videlicet: quod dicti Judei communi jure gaudeant civitatis, et a dictis consulibus tanquam Burgenles eorum proprii teneantur et quod nullus Judeus dictam nostram civitatem Stendale inhabitet, et jure simili potiatur, nisi substantia suarum rerum se extendat ad summam decem marcarum, et quod quivis Judeus nobis de sua marca unum lotonem annis singulis dare duobus in terminis anni divisim, videlicet in festo sancte Walburgis dimidium lotonem et in festo beati Martini dimidium lotonem perpetuo teneatur. Item cum Judeus aliquis causabitur, et justitia persecutus usque ad juramentum publice faciendum, et hoc quidem ante scolas faciet Judeorum lingua theuthonica, ita quod christiani univerti suum intelligant juramentum. Volumus eciam hoc mandantes, ut nullus judeorum simul compromittendo aut statuendo ullum jus faciat aut dictare presumat super pecunia mutuanda vel mutuo concedenda, sed quilibet Judeus suam pecuniam mutuo dabit, secundum quod videbitur sibi convenire. Quicumque autem in hujusmodi reus poterit approbari, summa decem marcarum procul dubio emendabit, quarum dimidietatem nos recipere tenebimur, et alteram dimidietatem recipiet nostra civitas jam predicta. Preterea memoratis consulibus nostris dedimus in mandatis, ut pueris Oemes Judei suas patentes literas conferant speciales, videlicet quod jure et libertate congaudeant, et similiter protegantur, utpote Burgenles Stendale univerti, pro quibus prefati pueri annis singulis nobis dabunt quatuor mar-

cas, videlicet duobus in antea terminis jam premiffis, nec per nos amplius gravabuntur. Commiffimus quidem nostris confulibus fepe dictis ftriccus injungentes, ut fi judeis Stendale commorantibus per nostros advocatos aut officiales violencia fieret aliqualis, quod tamen non credimus ullo modo, quatinus hoc defendere debeant, et tanquam fuos proprios concives tueri cujuflibet ab infultu. Sed quum in dicta civitate noftra Stendale habere Judeos decrevimus et tueri, fupradictis confulibus precepimus et mandavimus fimiliter hoc fervare, pro quo volumus, vt quando Burgenfes Stendalienfes confagitationem congregare contigerit civitatis, quevis familia Judeorum unum folidum de menfa teneatur perfolvere civitati. In hujus liquidem donationis et libertatis evidenciam prefentem literam dari juffimus confcriptam et figillorum noftrorum appenfionibus communitam in fufficiens argumentum. Actum et Datum Anno Domini M^o. CC^o. XCVII^o. in die fancti Ambrofii, prefentibus noftris confiliariis atque militibus, Domino Johanne de Oldenvlete, Domino Henrico de Stegeliz, Domino Johanne de Blanckenborch, Domino Zabelo de Bardeleue, Domino Johanne de Jagowe Advocato de Ratenowe, Domino Tzuliz, atque Domino Lydekino fratre fuo et pluribus fide dignis.

Nach dem Originale des Stendalſchen Rathſarchives No. 31.

LVIII. Die Markgrafen Otto und Conrad treffen eine Anordnung wegen des Heergewedes und der Grade, fo wie der Haltung des Burdinges für Stendal, am 11. Auguſt 1297.

In nomine Domini Amen. Otto et Conradus, Dei gracia Marchiones Brandenburgenfes et de Landesberg, omnibus in perpetuum. Quoniam ea, que aguntur in tempore, cum progrefſu temporis cicius elabantur, fi non linguis teſtium et ſcripturarum beneficiis fuerint perhennata; Hinc eſt, quod ad noticiam univerſorum cupimus pervenire, quod noſtrorum dilectorum virorum confilio mediante jura noſtrorum Burgenſium dilectorum Stendalienſium, quorum vſibus ſemper intendimus, in melius confirmamus, jura de bonis, que Radhe dicuntur, de ſtatu hactenus in noſtra civitate Stendale habita, omnino deſtuimus et deponimus in nihilum redigentes, omnibus quidem ſtriccus hoc mandantes, ut pro jure civitatis deinceps teneatur de predictis Radhen, ſicut inferius eſt confcriptum, ut bona hec vulgariter inſcripta ad Radhe ſolummodo pertineant, et non plura, videlicet vrowen gefmide, dat ſe plegen to tragen, wiſſich gebende, Vmmehangs Lakene, alle Kledere, die to der Vrowen live gefneden ſint, half die Bedde, half die Küſſene, half die Slaplackene, half die Diſchlakene. Diz ſal man vor den Scepenen utgeven. Deſſe benomede Ding hören alleine to den Radhen. Doch ſal dat Herwede to voren vtgan. Allet dat, want an deſſen Dach Radhe gewefen ſint, dat ſal nu vortmer Kopmanſchap ſin, behalven dat vorbenomede Gut. Lecti autem hoſpitanium ceteris pro denariis debent eſſet Kopmanſcap, in quibus hoſpites dormiunt, cum univerſis linteaminibus et cuſſinis. Preterea precipimus hoc volentes, ut noſtri conſules Stendalienfes judicium cum univerſitate habeant, quod Burding dicitur, et omnino ſic teneant, ſicuti Burgenſes Magdeburgenfes tenere in omnibus diſcoſcuntur. Ne autem hujus noſtri mandati uel donacionis ullus preſumat materiam auſu temerario violare, prefentem exinde literam conſcribi juffimus, nihilominus figillorum noſtrorum apicibus communiri. Actum et